Domoljubni radio

Portal domoljubnog radija

Nevidljive rane rata – 5 –

Mario Strinavić · Thursday, July 23rd, 2020

Kada
govorimo o postraumatskom
stresnom poremećaju kod hrvatskih branitelja tada moramo govoriti i o sekundarnoj viktimizaciji kao vrlo važnom čimbenku koji podrazumijeva okrivljivanje i neodgovarajuće reakcije društva koji pojačavaju negativan utjecaj na njih same.

Mnogi
stručnjaci psihijatrijskih bolnica radili su profesionalno s braniteljima, njihovim obiteljima u poratnom razdoblju do danas te se uvjerili u iskustvo sekundarnog povređivanja kod hrvatskih veterana. Nakon što dožive prvobine traume na bojišnicama hrvatski branitelji s PTSP-om, ali i oni koji nisu primarno manifestirali poremećaje i obolijevanja, ponovno su viktimizirani nerazumijevanjem, neprihvaćanjem i nepriznavanjem žrtvinih patnji od strane uže i šire socijalne sredine, a u nekim segmentima i od strane same države.

Kako
bi mi kao pojedinci, a u konačnici i cijelo društvo razumjeli sekundarnu viktimizaciju potrebno je prije svega razumijevati s čim se hrvatski branitelji i njihove obitelji susreću. Svakom čovjeku pa tako i hrvatskom braniteljuteško je priznati da je obolio i da ima poremećaj. U toj prvoj fazi koja se u osnovi poput sjenke stalno vuče nerado govore o ratnim traumama, odnosno iste potiskuju, misleći kako na taj način mogu prevladati traumatiziranost i vratiti se u stanje kakvi su bili prije početka Domovinskog rata. Nakon što prihvate promjenu u sebi, prouzročenu ratnim djelovanjem zatraži se i stručna pomoć. Utvrđena dijagnoza PTSP-a, propisani medikamenti, stručni razgovori dovode hrvatskog branitelja do stabilizacije no to stabilno razdoblje koje daje nadu u bolje sutra svako malo se poljulja reakcijama socijalne sredine, koja ne razumije, koja ih stavlja sve u istu ravan, i za koju braniteljska

populacija postaje nepoželjna. Zastrašujuća je to spoznaja za oboljele koja ih dodatno traumatizira. Pretvorbe poduzeća, gubitak radnih mjesta stalna sumnjičenja, zahtjevi za ponovnim dokazivanjem bolesti, borba s birokracijom dodatna su kompresija, dodatna traumatizacija, ionako psihički iscrpljenih branitelja s PTSP-ijem. Ljudi „pucaju“, pokazuju nezadovoljstvo, raste osjećaj izmanipuliranosti, nevjerica prema društvu i napretku. U vlastitoj nemoći da utječu na promjene, da javnosti pokažu s čim se suočavaju nerijetko se odaju alkoholu, drogama što dovodi do daljnjih posljedica, poput porasta nasilja u obitelji, zanemarivanja iste, ignorancije djece. U konačnici tada socijalna sredina vidi samo krajnje rezultate i prema istoj procjenjuju i osuđuju. Kada bi za sve navedeno napravili inverziju na civilnu osobu situacija ne bi bila puno bolja, jer većina nas još uvijek funkcionira na bipolarnom principu crno-bijelo, spoznaje su nam jednodimenzionalne pa tako nerijetko čujemo – dobili su ono što i zaslužuju. To nije ništa drugo nego micanje određenih pojava od sebe koje bi mogle urušiti sve te naše iluzije o vlastitoj neranjivosti.

Sve te spoznaje su ne samo bolne za hrvatske branitelje, već i vrlo često nerazumljive, u kontekstu njihove istinske žrtve koju su dali za stvaranje neovisne države Hrvatske.

Neosporna je činjenica da proces sekundarne viktimizacije branitelja oboljelih od PTSP-a dovodi do općeg pogoršanja njihova stanja, i razvoja novih patoloških tendencija koje dovode i do trajne promjene osobnosti, s fatalnim ishodima samoubojstava kojiima svjedočimo.

Prema
istraživanju Ministarstva hrvatskih branitelja, u suradnji s Medicinskim centrom za prava čovjeka, Klinikom za psihijatriju KBC-a Rebro, Zagreb i Psihijatrijskom bolnicom Vrapće, a na temelju opažanja odnosa društva prema ratom traumatiziranoj braniteljskoj populaciji, napose prema braniteljima s dijagnozom PTSP-a, potrebno je razlikovati tri razvojne faze tog odnosa. Prva faza je takozvana faza „medenog mjeseca“ gdje prevladava osjećaj euforije i sreće završetkom rata, i u kojoj se braniteljima iskazuje zahvalnost za sudjelovanje u ratu, pružajući im svu moguću potporu. Drga faza je „faza otrežnjenja“ u kojoj se preispituje težina tereta zbrinjavanja ratnih stradalnika, što neizbježno vodi smanjenju financijske i ukupne socijalne potpore. U ovoj fazi istraživanje je pokazalo kako se primjećuju dvije specifičnosti: pojavljuje se teza prema kojoj psihičke tegobe oboljelih nisu rezultat njihovog sudjelovanja u ratu, već poglavito socijalno-biološke predisponiranosti zbog čega se postupak ostvarivanja prava produljuje i komplicira. Na taj način se dovodi u pitanje i sam legitimitet branitelja s dijagnozom PTSP-a. U trećoj „fazi negacije“ minimaliziraju se rezultati rata, a branitelji, osobito oni stradali u ratu, doživljavaju se kao neželjeni podsjetnik i smetnja u okretanju prema boljoj budućnosti. Za oboljele od PTSP-a vjeruje se da im je već pružena sva potrebna pomoć i očekuje da

će se njihovi problemi s vremenom sami riješiti.Na socijalnom planu cijena negacije plaća se višestruko povećanim troškovima tretmana, raširenim pojavama nasilničkog (destruktivnog i autodestruktivnog) ponašanja, trajno narušenim obiteljskim odnosima, sve do prijenosa poremećaja na nove naraštaje, odnosno javljanja tzv. transgeneracijskog PTSP-a (*Zoran Komar, Mladen Lončar, Herman Vukušić, Ivana Dijanić Plašć, Petra Folnegović-Grošić, Ivana Groznica, Neven Henigsberg).*

Sekundarna viktimizacija nije samo hrvatska specifičnost no, to nije i ne smije biti opravdanje da se ne radi na osvješćivanju javnosti, jer problem nikada ne nestaje sam od sebe već na njemu treba raditi, a u slučaju branitelja oboljelih od PTSP kontinuiranost podizanja razine svijesti je neophodna. U protivnom, posebno kada uzmemo u obzir činjenicu transgeneracijskog prijenosa traume na djecu, osjetit će se dalekosežne posljedice i na cjelokupno društvo.

Prije svega, kada govorimo o sekundarnoj viktimizaciji potrebno je započeti s vrednovanjem uloge hrvatskih branitelja, njihovog doprinosa i žrtve koje su podnijeli i podnose. Ovo nije nije samo pitanje i odgovornost Ministarstva hrvatskih branitelja već i svih nadležnih tijela, svih onih koji imaju utjecaj kroz medijski i javni prostor stvarati realno i pozitivno ozračje koje prije svega podrazumijeva suzdržavanje od iskaza koji pogoršavaju stanje hrvatskih branitelja i udaljuju sve nas od razumijevanja problema. U konačnici, to je pitanje i odgovornost svih nas .

Autor:
Mario Strinavić

This entry was posted on Thursday, July 23rd, 2020 at 10:00 am and is filed under Aktualno, Nekategorizirano You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Responses are currently closed, but you can trackback from your own site.